דער מוטערס קרבן

א העכסט שפּאַנענדער ראָמאַן פון אידישען לעבען אין רוסלאַנד און קענעדע

פון ב. באַראַץ

(2־טע פאָרטזעצונג.)

א לייגערע צייט איז די אָחנבעב־טינע געלעגען ניט אויסווייזענדיג קיינע סימנים פון לעבען. שפּעטער האָט זי געעפענט די אויגען און האָט זיך אָנגע־פאַנגען אַרומצוקוקען אין אַלע זייטען.

זי האָט געוואָלט אויפהייבען דעם קאָפּ, אָבער דער קאָפּ איז איהר זעהר שווער געווען, פּונקט ווי מיט בלײַ אָנגע־גאָסען. זי איז געלעגען מיט אָפענע אויגען און האָט געקוקט.

אין קאָפּ האָט איהר שטאַרק גע־קלאַפּט און אין אויערען האָט זי געהערט א קלינגען ווי פון א קליין גלעקעלע וועי־מענס קלאַנגען עס געהן אוועק ווייט ווייט און ציהען זיך אויס אהן אַן ענדע. אין קאָפּ האָט איהר געטומעלט זי האָט זיך שטאַרק אָנגעשטריינגט זיך צו עראינע־רען וואס מיט איהר האָט פּאַסירט ווי זי קומט אהער, און וואו זי געפינט זיך יעצט. זי האָט עס אָבער ניט געקענט. איהר האָט זיך אויסגעוויזען אז זי איז געשטאַרבען אַלעס איז געוואָרען פינס־טער און פּלוצלינג האָט זי נאָר געפעלט די אויגען.

ביסלאַכווייז האָט זי אָנגעפאַנגען קומען צו זיך און הערשאַפטענדיג זיך וואס עס האָט פּאַסירט, האָט זי גע־וואָלט אַרונטערשפּרינגען פון בעט. דאָס איז איהר אָבער ניט געלונגען. פון דער אָנשטריינגונג וואס זי האָט געמאַכט, זיך אויפצוהייבען האָט זיך איהר ווע־דער דער קאָפּ פערדרעהט. עס איז איהר פינסטער געוואָרען און די אויגען און זי איז צוריקגעפאַלען.

לאַנג, לאַנג לאַנג איז זי אזוי געלע־גען ניט וויסענדיג אַליין פון זיך, און ווען זי האָט צו צווייטען מאָל געעפענט איהרע אויגען איז פאַר איהר אַלעס קלאָהר געוואָרען.

מערקווירדיג, זי האָט ניט גע־פיהלט קיין מיעדקייט, זי האָט זיך אויפגעהויבען פון בעט און האָט אָנגעפאַנ־גען אויסצוגלייכען איהרע קליידער וועל־כע זענען געווען שטאַרק צעקנייטשט. די האָהר זענען ביי איהר געווען צופאַלען איבער'ן נאַקען, און די שאָל איז געלע־גען אויף דער ערד.

אוטאָמאַטיש איז זי צוגעגאַנגען צום שפּיגעל און האָט אָנגעפאַנגען צוזאַמען צו נעהמען איהרע האָהר.

דאָס איז געווען א פרוי פון א יאָהר עטליכע און דרייסיג, מיט א בעעיבער־ענדען אויסזעהען. איהר האָהר זענען גע־ווען פון א טונקעל בלאָנדען קאָלער, איה־רע אַלע גלידער זענען געווען רונד און אויסגעפיילט. בלויז אַן איהר געזיכט האָט מען געקענט בעמערקען אז זי איז שטאַרק אָבגעצערהרט, א בלויער אַדערעל האָט געקלאַפּט שטאַרק אויף איהר אייף פונקט ווי ער וואָלט זיך געוואָלט פון זאַדאַר־טען אַרויסריסען.

מיט א מערקווירדיגער רוהיגקייט האָט זי פערגלייכט איהרע האָהר פונקט ווי זי וואָלט עס געטהון אין איהר אייגענעם שלאָפ־צימער.

נעראָנקען האָבען זיך געשטופּט אין איהר קאָפּ מיט א מערקווירדיגער שנעל־קייט אזוי אז זי האָט זיך ניט געקענט אָפּשטעלען אויף איינעם פון זיי אַן עס נוט בעטראַכטען.

ווען זי האָט איהרע קליידער און די האָהר געראַכט אין אָרדענונג איז זי דורכ־גענאַנגען גאַנץ שטיל דעם צימער און איז צוגעגאַנגען צום טיהר און האָט עס פּרוּבירט עפענען. זעהענדיג אבער אז די טיהר איז צוגעשלאָסען איז זי מיט דער זעלבער רוהיגקייט צוגעגאַנגען צום בעט און האָט זיך אַנידערגעזעצט.

א מערקווירדיגע פרוי מיט מערק־ווירדיג שטאַרקע נערוען. געפינענדיג זיך אין אזא לאַנג א פערשפּאַרטע אין א פרעמדער הויז האָט זי ניט אויסגעוויזען קיין שרעק און פערצווייפלונג, ווען זי האָט זיך אויסגעגעזעצט האָט זי אַנגע־שפּאַרט דעם קאָפּ אַן ביידע הענט און האָט געוויינט.

דאָס וויינען איהרם איז אויך גע־ווען א מערקווירדיגע, דאָס מויל ביי איהר איז געווען פערמאַסט, די אויגען שטאַרק צוגעפענט, און טרעהרען זענען פון די אויגען געפאַלען ווי טראָפּענס רע־גען. זי האָט זיך צו דעם ניט אָנגע־שטרענגט, עס האָט אויסגעוויזען ווי די טרעהרען קומען פון זיך אַליין. זיי גי־סען זיך ארויס פון די אויגען אָהן איהר ווילען.

איך בין יעצט אין זיין מאַכט האָט זי ארויסגעמוזרעלט צו זיך אַליין, אבער ווי אזוי האָט ער מיך אהער געבראַכט? אין וואָס ווייל ער מיט מיר טהון?

פערצווייפעלט, ווי זאַיז פאַר מיר יעצט נאָר קיין פראַגע ניט. און זוכען א וועג ווי אזוי פון דאַנען ארויס ווייל איך אייך ניט. ער וועט דאָך געוויס צו מיר קומען און דאָס איז וואָס איך ווייל.

איך ווייל מיט איהם קומען אויג אויף אויג אין דער ליכטיג אין ניט אין דער פינסטער, און דאַן, מיין קינד וועל איך פאַרערען פון דעם מערדער, מיין קינד, מיין קינד.

ווען זי האָט ארויסגערעדט דאָס וואָרט קינד, האָט זיך איהר געזיכט שטאַרק פערקרימט, איהרע אויגען האָ־בען זיך אָנגעצונדען מיט א מאָדנעם פייערעל און איהרע הענט האָבען זיך לראַכפּהאַפט צוזאַמענגעצויגען אין פויס טען.

מערדער גיב מיר מיין קינד, נעהם פון מיר מיין לעבען אבער גיב מיר צו־ריק מיין קינד. זי האָט זיך אויס־געשטעלט און האָט עס געזאָגט הויך אויף'ן קול פונקט ווי זי וואָלט גערעדט צו יעמאַנדען.

זי האָט זיך אָבער באַלד קאָנטראַ־לירט, איז צו זיך געקומען און האָט זיך רוהיג צוריקגעזעצט אויפ'ן בעט.

אין אַפשר, אַפשר, וועט ער מיט מיר טהון דאָס זעלבע וואָס ער האָט מיט מיין קינד געטהון, וועט מיך האַלטע־ביי איהם געפאַנגען.

אָה, נאָט, איך וואָלט זאָגאַר דאָס אויף זיך גענומען אבי מיט מיין קינד צוזאַמען. איך בין יעצט גליקליך מיט דעם אַליין וואָס איך ווייס אז איך בין מיט מיין קינד אונטער איין דאַך.

אָה, משה'לע, קינד מיינס ווי גליקליך וואָלט איך געווען זיך נאָך איין מאָל זעהען צוריקציהען דיך צו מיין הארצען און דאַן, דאַן וואָלט איך רוהיג געשטאָר־בען. איך וואָלט דאַן מיט'ן גרעסטען פערגעניגען איבערגעלאָזען דיעזע זיס־דיגע וועלט וועלכע איז פול מיט שמוץ און פערדאַרבענהייט, מיט רוצעדייען און מערדעריען.

איך מוז אבער לעבען צוליעב מיין קינד איך וועל ניט רוהען ביז איך וועל איהם ארויסגעהמען פון די מערדעריש־שע הענט און וועלכע ער געפינט זיך, און אז ער לעבט אין דעם בין איך זיכער מיין מוטער הארץ וועט מיך ניט נאַרען איך פיהל אז ער לעבט און צוליעב איהם דאַרף איך לעבען.

משה'לע, קינד מיינס! דו דאַרפסט נעבאַך אָבקומען פאַר די זינד פון דיין מוטער, איך בין אבער שוין נאָהענט איך קום צו דיר א וויעל איך רעטען.

און אפשר וועט ער וועלען איך זאָל וועלען ווי מערדערע דערפאַר וואָס ער וועט מיר צוריקגעבען מיין קינד, איז איהר פּלוצלונג א געדאַנק דורכגעלאָפען אין קאָפּ.

זי האָט זיך א שטאַרקען טרייסעל געטהון פון דעם געדאַנק.

אָן ווי וועלענדיג פון דעם געדאַנק וואָס שנעלער אַנטלויפען האָט זי גע־נומען מאַכען מיט די הענט ווי זי וואָלט וועלען אימיצען אָפּשטויסען פון זיך, און האָט אָנגעפאַנגען צו שרייהען.

ניין! ניין! ער וועט עס ניט וואָ־גען. איך וועל איהם מיט מיינע איינע־נע הענט דערווערגען דעם לומפּ.

פּלוצלונג איז איהר געדאַנק איבער געריסען געוואָרען. זי האָט דערהערט ווי א שליסעל דרעהט אין טהיר און האָט גלייכצייטיג דערהערט שווערע טריט.

דאָס איז ער! איז איהר א געדאַנק דורכגעלאָפען אין קאָפּ.

זי איז שטאַרק נערוועז געוואָרען און האָט זיך א וואָרף געטהון אונטער'ן בעט ווי זי וואָלט זיך געוואָלט בע־האַלטען. זי האָט זיך אבער שנעל אויפ געהויבען און האָט א שמייכעל געטהון, ווי זי וואָלט זיך פאַרוווּנדערט געמאַכט פאַר איהר שוואַכקייט.

זי האָט זיך אוועקגעשטעלט פאַר'ן טיהר האָט זיך אויסגעגלייכט ווי פאַר־טיג צום קאַמפּף. אין דעם האָט זיך די טיהר געעפענט און אויפ'ן שוועל איז ערשיינען דער געהייטמניספאַלער מאַן.

(פאָרטזעצונג פאָלגט.)

אסקאר שטרויס וויל אפשאפען די מעגליכקייט פון גרויסע סטרייקס אין אמעריקא

אין דער נייו יארק „וואָירלד" איז אָפּגעדרוקט אַן אויספיהרליכער אַרטי־קעל וואו עס ווערט בעשריבען די אַלע פרעגער וואס ווערען יעצט פאַרגענומען פון אָסקאר שטרויס אים צו ברענגען דער־צו, דאָס גרויסע סטרייקס וועלכע רופען זיך שעדליך אָפּ אויף דער אַלגעמיינער בע־פעלקערונג זאָלען איינפאַך ווערען א גע־וועצליכע אונמעגליכקייט אין אמעריקא.

אָסקאר שטרויס, ווי עס איז בעוואוסט, איז דער טשערמאַן פון דער נייו־יאָרקער פּאָבליק סערוויס קאָמיישאָן. דיעזער דע־פּאַרטמענט האָט צו זאָגען איבער אַלע פּאָבליק סערוויס קאָרפּאָריישאָנס, ווי די סטריט קאַר קאָמפּאַניע, די סאָבוויי, די עלעקטריק קאָמפּאַניע, די גען קאָמפּאַניע. א. ז. וו.

ער וועט אין די קומענדע עלעקטיע וואָ־כען אָנפיהרען א סיסטעמאַטישען קעמפּיין איבער דער גאַנצער סטייט נייאָרק, און ער וועט בעקאָנט מאַכען זיינע פּלענער דורך וועלכע, ווי ער דענקט, מען קען ברענגען רערצו דאָס גרויסע סטרייקס זאָלען אין־גאַנצען אָפּגעשאַפט ווערען, איינער פון זיינע הויפּט־וויכטיגע פּלענער בע־טעהט אין דעם, דאָס די רעגיערונג זאָל דורכפיהרען א געזעץ, צו רעגולירען די ווייידשעס פון די ארבייטער, פונקט אזוי־גוט ווי עס ווערען רעגולירט די רייסס פון די פּאָבליק סערוויס קאָרפּאָריישאָנס וועל־כע זיי שטעלען פאַר די קאָנסומערס. אין אין פאַל פון אַ סכסוך צווישען א קאָרפּאָ־ריישאָן און זייערע ארבייטער, זאָל זיך א געוויסע באָאַרד וועלכע אָל זיך בע־שעפטיגען מיט רעגולירען די ווייידשעס פון די ארבייטער, און דיעזע באָאַרד זאָל האָבען דאָס לעצטע וואָרט צו זאָגען אין יענען צוזאַמענשטייס צווישען קאַפּיטאַ־לען ארבייט.

רעדענדיג וועגען זיינע פּלענער האָט שטראוס געזאָגט: אַלע אָנגעשטעלטע פון א פּאָבליק סערוויס קאָרפּאָריישאָן דאַרפען בעטראַכט ווערען אַלס דיענער פון פאָלק, פונקט אזוי ווי פּאָליסמען, מאַטראָזען, פּאָסטעל קלערקס און טיטשערס. ווערען ניט אָנדערש בעטראַכט ווי אַלס דיענער פון פאָלק. די אינטערעסען פון אַזעלכע ארבייטער זייערע ווייידשעס און ארבייטס־ווערען דורך א געוויסער שטאַאַטס־רעגו־לעציאָן, מיזען דורכאויס בעשיצט ווערען דורך א געוויסער שטאַאַטס־רעגו־לאַציאָן, אין אזוי ווי זייער ארבייט אי־ניט פון א פּריוואַטען כאַראַקטער, מיינט דאָס, פּאָליטיק, אז אויך דאַן וועלן זייער ארבייט ווערט אונטערבראָכען מוז דער־פון ליידען די גאַנצע בעפעלקערונג. די בע־פעלקערונג וועלדער דאָרף האָבען דאָס רעכט צו בעשיצען זיך געגען סטרייקס פון אַזעלכע ארבייטער, און דאַרום מוז דאָס פאָלק אליין זיך אָנהויבען אינטערעסירען מיט דער לאַגע פון דיעזע ארבייטער, און דאָס פאָלק דאַרף אויך האָבען די מעגליכ־קייט צו לאָזען הערען זיין שטימע, ווען ער ברעכט אויס א קאָנפליקט צווישען די ארבייטער און א געוויסער פּאָבליק סערי־ווים קאָרפּאָריישאָן, אויב דער בעטרעפענ־דער קאָנפליקט איז צולייב ווייידשעס דאַרף דאָס פאָלק אויף האָבען א רעכט צו אָגען ווען א העכערונג פון ווייידשעס איז נייטיג, און אויב די פאָדערונג דאַפיר איז געדעכט אדער ניין.

מיר קענען זיך ניט פאָרשטעלען קיין סטרייק אין דער נייווי אדער אין דער אַר־מעע. עס איז כמעט ווי אומעגליך צו הע־רען וועגען א סטרייק פון סקוהל טיט־שערס. ווארום ווייל מיר אַלע ווייסען אז דיעזע מענשען זיינען ניט אָנגעשטעלט פון פּריוואַטע פערזאָנען, און זיי דיענען ניט אין אינטערעסען פון קיינע פּריוואַטע פער־אָנען. זיי ארבייטען פאַר'ן פאָלק, און זיי־ער ארבייט איז פערבונדען מיט געוויסע פאָלקס־פּאָליסטען, און וואָלטען אויינגע־פון דיעזע פאָלקס־דיענער געקאָכט אויר־גענד וועלכען פערזיך צו וואַרפען זייער ארבייט איז אזוי צו זאָגען, א געזעוואַנגע־טראַאַט געוואָרען. און ווי באַלד אז זייע־ארבייט אי אזוי צו זאָגען, א געזעוואַנגע־נע, איז דאַרום נאַטירליך, דאָס פאָלק פערפּליכטעט צו בעשיצען די אינטערע־סען פון אַזעלכע ארבייטער, און אכטונג געבען אויף ווי ווייט מעגליך אז עס זאָל צווישען זיי ניט הערשען קיין געפיהלען פון אונצופריעדענהייט.

און פונקט אזוי דאַרפען מיר אויך דאַנקבאַר מיט אַנערע סאָרטען ארבייטע־רען אַלעכע זיינען אָנגעשטעלט ביי אָפּבליק סערוויס קאָרפּאָריישאָנס, און וועלכע וועל־רען בעטראַכט אַלס דיענער פון פאָלק. אויב מיר ווילען זיי צווינגען צו ווארבען אין די ארבייט ווייל אזא שריט מען זיך אָפּרופען זעהר שעדליך פאַר דער ברייט־טער בעפעלקערונג דאַן דאַרפען מיר אויף אזוי פיעל בעזיצען די מאָראַלישע פּאָליטיק צו זיי אין בעשיצען זייערע אינטערעסע אזוי, אז עס זאָל נאָר ניט זיין קיין מעג־ליכקייט פיר עראָנסטע קאָנפליקטען צווי־שען זיי און זייערע ארבייטס געבער.

א פּאָבליק סערוויס קאָרפּאָריישאָן איז א מאָנאָפּאָלע וועלכע איז בעקליידעט מיט רעכטע, און אויך מיט פּאָליסטען, צו דיענען די אינטערעסען פון פאָלק. זיי זיי־נען בעשאַפען געוואָרען דורך פּריוואַט קאַפּיטאַל, און זיי מיזען קאָנטראָלירען און רעגולירט ווערען דורך דעם פאָלק. אָבער־אויס דיעזע קערפּערשאַפטען זאָלען האָבען די מעגליכקייט צו דיענען דער פאָלק פאָלשטענדיג און אויפריכטיג, דאַן מוז־בען אויך ווערע ארבייטער לאָזען פיהלען דאָס אויך, זיי ארבייטען פיר דער אינטע־רעס פון פאָלק און אויך די האָבען געוויס־סע אינטערעסען פּאָליטען צו זייער אר־בייט, און אז דיעזע פּאָליטען ערלויבען זיי ניט צו פּאַראַליזירען די אינדוס־טריע אין וועלכער זיי זיינען בעשעפ־טיגט, דערפאַר אבער זיינען זיי אויך בע־רעכטיגט צו קריגען ספּעציעלע ווייידשעס און אנערקענטע ארבייטס בעדינגונגען. אין וועגן איך זאָג „ספּעציעלע ווייידשעס" מיין איך דאָס אין דעם בוכשטעבליכען זינען פון וואָרט, און איך לעג דאַרויף זעהר פיעל געוויכט. איך גלויב אז דער מענשליכער עלעמענט אין אירגענד וועל־כער אַגדוסטריע מוז פערנעהמען דעם ערשטען פּלאַץ. וועגן עס האַנדעלט זיך וועג־נען ווייידשעס און אַרבייטס בעדינגונגען פון איין זייט און רייטס פון דער צווייטער זייט, מוזען מיר די פראַגע פון ווייי־דזשעס פריהער בעטראַכטען און דערנאָך די פראַגע פון רייטס.

עס לוינט זיך אויך, זאָגאַר פון א ביז־נעס שטאַנדפּונקט צו געבען ספּעציעלע ווייידשעס פאַר ארבייטער פון פּאָבליק סערוויס קאָרפּאָריישאָנס, ווייל דיעזע קאָרפּאָריישאָנס זיינען דאָך פון א מאָנאָ־פּאָליזירענדען כאַראַקטער, און זיי האָבען ניט קיין אַנדערע קאָנקורענטען אייפ'ן פעלד, וועלכע זאָלען זיי שטערען אין זייר ערע אונטערנעהמונגען".

מר. שטרויס האָט שוין אויסגעאַרבייט א גאַנצע ריהע פּלענער, וועלכע ער וועט פאַרברענגען אויף די מיטינגען פון דער קאָמיישאָן, און ער וועט אויך דיעזע פּלע־נער ווייט און ברייט בעקאַנט מאַכען צווי־שען פאָלק. ער וועט אויך פאַרשלאָגען א פּענסיאָן, וועלכע זאָל געגעבען ווערען צו ארבייטער פון אַזעלכע קאָרפּאָריישאָנס, נאָכדעם ווי זיי האָבען אָפּגעאַרבייט א געוויסע צאָהל יאָהרען. ער דענקט זאָגאַר אויך, אז די קאָמישאָן זעלבסט קען אַר־גאַנזירען א פּענסיאָן פאָנד וועלכע זאָל גלייטיג זיין פיר אזוינע ארבייט, וועלכע וועלען נאָך דעם געזעץ נאָך ניט זיין בע־רעכטיגט צו קריגען פּענסיאָן פון דער קאָמפּאַניע, אבער וועלכע וועלען צוליעב אויסערגעוועהנליכע אורזאַכען זיך נויטי־גען אין אזא פּענסיאָן. קורץ, שטרויס גלויבט, דאָס אויב זיינע פּלענער וועלען דורכגעפיהרט ווערען וועלען די סטרייקס אין גרויסע אינדוסטריען אויף אייביג פּעשאַפט ווערען.

דעם לעזערס ווינקעל

ווערטהער הערר רעדאַקטאָר!

מיר גלויבען אז אַלע טאַראָנטאָר אידען ווייסען דאָס אין זאָגאַר איהר אויף וואָס עס איז לעצטעס פון אונז געטהאָן געוואָ־רען בנוגע כשרות געמליך די געשריגען פאַר פאַלייזוויזיעס אין טאַראָנטאָ ווייל מיר אינטע־רעסירען זיך נאָר ניט וואָס עס קומט פאַר אין די ביטשער שעפער, בעזונדערס האָ־בען די רבנים אין יעדען אויפרוף געפאָ־דערט אז נאָר מיר פרויען זענען די יע־ניגע וואָס מיר קענען אויסרוימען דאָס כ'פיט פון דער אידישער גאַס, ווייל מיט דעם וואָס מיר וועלען אבמוזנע געבען צו גענהן אין די כשר'ע בוטשער שעפער וועי־לען זיי קענען אַלס אויספיהרען.

די בעלי בתים וועלכע זענען געווען ביי די פערואַמלונגען האָבען צו דעם צו געשטימט אז מיר פרויען זאָלען זיי צו הלפען, אין דאַנאַלס וועט געהמען אין עגדע צו דעם הסכירות.

מיר האָבען זיך געגרינדעט א פער־איין אונטער דעם נאָמען „אידישע פאָלקס טעכטער" וואו מיר האָבען געפּרובירט מיט צו העלפען מיט אַלע כחות, אוועק גענע־בען אונזער געלד און צייט, בבדי צו צו הלפען עס זאָל געגרינדעט ווערען א ווער הכשרות.

וואָס איז אבער געווען דער רעזולי־טאַט? מיר זענען ניט געגאַנגען פּראָ־פּיטירע דערפון, מיר זענען אויך ניט גע־קומען זוכען קיין קבוד, מיר זענען געקומען ערפילען אונזער פליכט צו אונזער פאַ־מיליע, און מיר האָבען בעגעגענט שטיי־נער אויפ'ן וועג, די בעלי בתים האָבען אויסגעהערט מיט צו הלפען, אָהן שום אורזאַכע, די רבנים האָבען זיך ניט גע־וואָלט פערארייניגען און אונזער נאַנצע ארבייט איז געווען אומזאָנסט.

מיר וואָלטען זיכער ניט געווען אונ־טערגענומען די ארבייט אהן דער צוישטי־מונג פון די בעלי בתים אין רבנים, וועל־כע האָבען אונז צוגעגאַנגען הילפע, וואָס מיר זעהען אבער יעצט, די בעלי בתים ווייסען אז מיר האָבען נאָר ניט געקענט טהאָן, און זיי זעלבסט אינטערעסירט עס שוין אויף ניט. די בעסר כשר פראַגע איז געווארען א הפקר פראַגע, זי אינטע־רעסירט שוין קיינעם ניט.

מיר בעטען דעריבער אונזערע בעלי בתים אין יעדען אידען וועמען די פראַגע אינטערעסירט נאָר דאָס זיי זאָלען זיך צוריק נעהמען צו דער ארבייט ווי פריי־הער, מיר פרויען זענען יעצט אָרגאַנזירט אין א פעראיין, מיר וועלען זיי זיכער מיט העלפען סיי אין געלד, סיי אין ארבייט, מיר וואָלטען אַלעס געקענט טהון ווען עס ליגט אנגעזעהענע בעלי בתים זאָלען אונז צו העלפען.

די אידישע פאָלקס טעכטער זענען שוין יעצט אָן עקזיסטירענדע סאָסייטי וועלכע וועט געווים טהון פיעל ארבייט אויף איהר געביעט. ביים כשרות אבער זאָלען די מענער אָנהויבען, און מיר וועי־לען צו העלפען.

מיט אכטונג

די אידישע פאָלקס טעכטער קאָמיטע

דר. ד. א. סיגעל

דענטיסט

קאָרנער סט. פעטריק סט. און ספּע־דיינא עוו. אפיס טעלעפאָן קאַלידוש 6072, הויז טעלעפאָן קאַלעדוש 6937

אידען וועלכע וואוינען אין „קאַ־רעדש סטריט און אומגעגענד אויפמערקזאַם

איהר בקומט יעצט דעם "אידי־שען זשורנאַל" באַלד אין דער פריה ביים צייטונגס פערקויפער ר. ט מאָרים 412 ספּעדיינא עוו.

ווער עס וויל האָבען די צייטונג צוגעשיקט צום הויז, זאָל טעלעפאָ־נירען קאַלעדוש 437, און מיר וועלען זיי אייך צושיקען.

געדענקט דעם אדרעס 412 ספּע דיינא עוו.

אידען וועלכע וואוינען אין קווין סט און אומגעגענד אויפמערקזאַם!

איהר בעקומט יעצט דעם "אידישען זשורנאַל" באַלד אין דער פריה ביים צייטונגס פערקויפער א. יודקין 465 קווין סטריט וועסט.

ווער עס וויל האָבען די צייטונג צוגע־שיקט צום הויז זאָל טעלעפאָנירען עדלייד 1669 און מיר וועלען זי אייך צושיקען.

געדענקט דעם אדרעס 465 קווין סטריט וועסט.

ניו־יארק, באַסטאָן, באַפעלאָ, טאָראָנטאָ,

MARK HARRIS & CO.

מאַרקהערים ענד קאָמפּ.

(מעמבערס פון סטענדערד סטאָק עקסטשיינדזש טאָראָנטאָ.)

בראָוקערס

סטאַנדערד בענק בילדינג טאָראָנטאָ

נ. ב. שיקט נאָך א קאָפּיע פון דעם קע נעדריגן „מיינינג ניוס".

געשטיצט אויף אמת'ע מעלות

Davidson Gold Mines Limited

האָט מעלות הינטער זיך גענוג וועלכעס בערעכטיגט דעם פריים פון $1.00 שער.

אין א מיינינג אינוועסטמענט רעכענען זיך בלויז די מעלות. לענט אריין אייער געלד דאָרט וואו עס וועט ברענגען צום מעהרסטען נוצען. מיר רעקאָמענדירען אייך צו קויפען סטאָק גלייך הייל עס איז פאַראַן אויסזיכטען אויף גרויסען פּראָפיט.

פ. ס. סאַטערלאַנד און קאָמפּאַניע

מיטגליעדער פון סטאַנדאַרט סטאָק עקסטשיינדזש

10-12 King St. E. Toronto Ont.

דיימאָנדס

$1 $2 $3

וועכענטליך

איהר האָט יעצט די געלעגענהייט צו האָבען דעם פיינסטען דיימאָנד אדער אַן הערע דשולערי דורך דאָס פרעדיט פון עס פון דזשוליאַק בראָדערס דיימאָנדס ווי דער אין בעוואוסט ווערט אַלע מאָל מייע־ער אין עס איז אַן אייביגקייט.

מיר נעמען יעצטן קהלינען פעטשען אז דאָס איהר האָט די געלעגענהייט צו קויפען ביי אונז דיימאָנדס מיט דיא לייכטעסטע אבצאַהלונגען.

מעשעל דיסקאַונט 10 פּראָצענט פאַר קעש.

דזשוליאַק בראָדערס 15 יאָנג סט. אַרקייד.

וואס איהר מענט וויסען

פאַרוואָס ריפט מען דאָס ענגלישע פלעג „דזשאָהן בול"?

"דזשאָהן בול" איז דער נאָמען פון איינעם פון די טיפען וואָס דר. ארבוטה־נאָט שילדערט אין זיין סאַטיריש־שען מיט דעם זעלבען נאָמען.

דער סקעטש איז געשריבען געוואָ־רען אין יאָהר 1712 נאָך דעם ווי קעניג וואַשאַרלס דער צווייטער פון שפּאַניען איז געהרג'עט געוואָרען (1701) און עס איז אָנגעפיהרט געוואָרען א מלחמה צווישען פראַנקרייך און באַוואַריע פון איין זייט און ענגלאַנד, פרייסען, אין די פעראייניג־טע פראָווינצען פון דער אנדערער זייט. אין דער דאָזיגער מלחמה האָט קיינער פון די צדדים ניט געקענט אנווייזען צוליעב וואָס די מלחמה ווערט געפיהרט און דר. ארבוטהנאָט שטעלט פאַר "דזשאָהן בול" אַלס א געזונטען, "פּלוישיגען" מוסקו־לירטען און איינגעשפּאַרטען, אבער אין הערזעלבער צייט גוטהאַרציגען מענשען, ביי וועמען עס איז ערכט זיך צושלאָגען מיט זיינע בעסטע פריינד ווען מען דער־צעהלט איהם אויב דאָס מיינדעסטע, ספּע־ציעל ווען מען וויל איבער איהם הערשע־הען. מיט דעם דאָזיגען טיפ האָט דאָס ווערט אין ענגלאַנד און פון יענע־ צייט אַן איז פערבליבען דער נאָמען.

* * *

פאַר וואָס ריפט מען אמעריקא "אַנקעל סעם"?

אין דעם יאָהר 1812 ווען עס איז אָנגע־גאַנגען די מלחמה צווישען אמעריקא מיט לענען איין ענגלאַנד איז געווען א מיליי־טערישער אינספּעקטאָר ביי דער אמעריי־קאַנער רעגיערונג וועלכער האָט געהאַט די איבערזיכט איבער דער גאַנצער אמוניציע דער נאָמען פון דעם דאָזיגען אינספּעק־טאָר איז געווען סעמיועל ווילסאָן. אבער הערבען זיינע בעקאַנטע פלעגען שטענדיג ריפען אַנקעל סעם. דער דאָזיגער אינס־פּעקטאָר ווען ער האָט איבערגעקוקט די קאַסטענס מיט דעם געוועהר האָט זיי אָב־געצייכענט מיט די בוכשטאַבען יו. עס. עלכע דענען דיראשי תיבות פון יונייט־טער סטייטס, און ווען זיינע פריינד פלע־גען זעהען דעם דאָזיגען צייכען האָבען זיי דאָס געריפען אויף שפּאַס אַנקעל סעם. דער דאָזיגער נאָמען ווייז ער האָט איבערגעקוקט די קאַסטענס מיט דעם געוועהר האָט זיי אָב־געצייכענט מיט די בוכשטאַבען יו.. עס. עלכע דענען דיראשי תיבות פון יונייט־טער סטייטס, און ווען זיינע פריינד פלע־גען זעהען דעם דאָזיגען צייכען האָבען זיי דאָס געריפען אויף שפּאַס אַנקעל סעם. דער דאָזיגער ווייז האָט זיך פערשפּריי־טעט צווישען די סאָלדאטען, דערנאָך אין דער פרעסע, און אזוי איז פערבליבען דער נאָ־מען.

* * *

די העכסטע בוימער אויף דער וועלט יענען די בוימער פון אויסטראַליען וועלי־כע האָבען דעם נאָמען אקאַליפּטוס, און זע־נען 500 פיס הויך.

* * *

עס איז אויסגעטראָכט געוואָרען א מאַשין וועלכע קאָן צוקלעפּען פופצעהן טויזענד קאָנווערטען אין א שטונדע און פאַר איין נאָנג ארויפקלעפּען די סטעמפּס.

* * *

אייזיק פוירבום פון אויק היל האָט א זויגער וועלכער איז 136 יאָהר אלט. ער האָט איהם בירושה און דער זויגער נעהט יעהר גוט.

* * *

ענגלאַנד האַלט ווייטער אין בעטראַכ־טען דעם פלאַן פון בייטען איהר וואָג, מאָס און געלד סיסטעמע, און אדאָפּטירען די פראַנצויזישע סיסטעמע, דאָס הייסט די דעסימאַל סיסטעמע, און אנשטאָט א יארד וועלען מיר האָבען א מעטער און אנשטאָט אונצען וועלען מיר האָבען „דע מעס", און אויף די שיליינג מיט דעם פונט שטערלינג וועלען אָבגעשאַפט ווערען.

* * *

ווען אַלע בערג פון דער גאַנצער וועלט וואָלטען מיט איינמאָל פערשוואונ־דען געוואָרען און דער גאַנצער ערד קוגעל וואָלט געוואָרען גלאַט אזוי ווי א באַל וואָלט די ערד געוואָרען בערעקט מיט א וואַסער 8.532 פוס טיעף.

* * *

עס איז ערפונדען געוואָרען א מא־שין אויף אַרויינצופּאַכען לופט אין א ביי סיקעל אויטאָמאַטיש און דער פאָהרער זאָל אפילו ניט דאַרפען אַרונטער געהן פון בייסיקעל.

* * *

ביז איצט האָבען די אסטראָנאָמען גע־געבען נעמען צו 727 קלענערע פּלאַנע־טען, און אַלע מאָהל ווערען אויסגעפונען נייע.

* * *

דער גרעסטער הימעלשטיין וואָס איז אראָבגעפאַלען אויף דער ערד האָט גע־וואויגען 640 פונט.

אין פאַריז איז אזוי שטאַארק ארויס אין דער מאָדע פון נאָכצומאַכען גרויסע קונסט בילדער און זיי פערקויפען פאַר די אמת'ע אז די קינסטלער האָבען געמוזט איינרופען א מיטינג צו בעראַטהען זיך וואָס מען קען טהאָן דערצו, און עס איז בעשלאָסען געוואָרען דאָס יערעי קינסט לער זאָל אריינפקעוועטשען זיינע פינגער־צייכענס אויף זיין ארבייט און אזוי אַרום צו פערהיטען שווינדעל.

דער מוטערס קרבן

א העכסט שפּאַנענדער ראָמאַן פון אידישען לעבען אין רוסלאַנד און קענעדע

פון ב. באַראַץ

(2־טע פאָרטזעצונג.)

א לייגערע צייט איז די אָחנבעב־טינע געלעגען ניט אויסווייזענדיג קיינע סימנים פון לעבען. שפּעטער האָט זי געעפענט די אויגען און האָט זיך אָנגע־פאַנגען אַרומקוקען אין אַלע זייטען.

זי האָט געוואָלט אויפהייבען דעם קאָפּ, אָבער דער קאָפּ איז איהר זעהר שווער געווען, פּונקט ווי מיט בלײַ אָנגע־גאָסען. זי איז געלעגען מיט אָפענע אויגען און האָט געקוקט.

אין קאָפּ האָט איהר שטאַרק גע־קלאַפּט און אין אויערען האָט זי געהערט א קלינגען ווי פון א קליין גלעקעלע וועי־מענס קלאַנגען עס געהן אוועק ווייט ווייט און ציהען זיך אויס אהן אַן ענדע. אין קאָפּ האָט איהר געטומעלט זי האָט זיך שטאַרק אָנגעשטריינגט זיך צו עראינע־רען וואָס מיט איהר האָט פּאַסירט ווי זי קומט אהער, און וואו זי געפינט זיך יעצט. זי האָט עס אבער ניט געקענט. איהר האָט זיך אויסגעוויזען אז זי איז געשטאַרבען אַלעס איז געוואָרען פינס־טער און פּלוצלינג האָט זי נאָר געפעלט די אויגען.

ביסלאַכווייז האָט זי אָנגעפאַנגען קומען צו זיך און הערשאַפטענדיג זיך וואָס עס האָט פּאַסירט, האָט זי גע־וואָלט ארונטערשפּרינגען פון בעט. דאָס איז איהר אבער ניט געלונגען. פון דער אָנשטריינגונג וואָס זי האָט געמאַכט, זיך אויפצוהייבען האָט זיך איהר ווע־דער דער קאָפּ פערדרעהט. עס איז איהר פינסטער געוואָרען און די אויגען און זי איז צוריקגעפאַלען.

לאַנג, לאַנג לאַנג איז זי אזוי געלע־גען ניט וויסענדיג אַליין פון זיך, און ווען זי האָט צו צווייטען מאָל געעפענט איהרע אויגען איז פאַר איהר אַלעס קלאָהר געוואָרען.

מערקווירדיג, זי האָט ניט גע־פיהלט קיין מיעדקייט, זי האָט זיך אויפגעהויבען פון בעט און האָט אָנגעפאַנ־גען אויסצוגלייכען איהרע קליידער וועל־כע זענען געווען שטאַרק צוקנייטשט. די האָהר זענען ביי איהר געווען צופאַלען איבער'ן נאַקען, און די שאָל איז געלע־גען אויף דער ערד.

אוטאָמאַטיש איז זי צוגעגאַנגען צום שפּיגעל און האָט אָנגעפאַנגען צוזאַמען צו נעהמען איהרע האָהר.

דאָס איז געווען א פרוי פון א יאָהר עטליכע און דרייסיג, מיט א בעעיבער־ענדען אויסזעהען. איהר האָהר זענען גע־ווען פון א טונקעל בלאָנדען קאָלער, איה־רע אַלע גלידער זענען געווען רונד און אויסגעפיילט. בלויז אַן איהר געזיכט האָט מען געקענט בעמערקען אז זי איז שטאַרק אָבגעצערהר